

Jaarstukken 2023

Gemeente
Hengelo

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Bruggink

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Webbink, E. Van Spall en
T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2023?

De gemeente Hengelo heeft in 2023 de Lokale Educatieve Agenda (LEA) voor de periode 2024-2027 opgesteld. Het overkoepelende thema van de LEA is kansengelijkheid, in lijn met de 'Gelijke kansen agenda' die de gemeente Hengelo heeft ondertekend. De inzet op gelijke kansen beperkt zich niet tot de schoolomgeving. Daarom zien wij een relatie met onder andere de inzet vanuit het preventieteam en jeugdhulp (programma 6) en met onze integrale gebiedsgerichte gezondheidspreventie en 'Kansrijke start' (programma 7).

Over de toename van nieuwkomers (asielzoekers, statushouders en Oekraïners) zijn diverse gesprekken gevoerd met partners in het onderwijs en de kinderopvang. Bijvoorbeeld over de inrichting van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) voor nieuwkomers. De toestroom heeft vooralsnog niet geleid tot capaciteitsproblemen.

Wij zagen een stijging van schooluitval van jongeren tussen de 16-27 jaar. Dit komt enerzijds door de nasleep van corona, anderzijds zien wij dat jongeren door de krappe arbeidsmarkt eerder aan het werk gaan.

Het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten is een wettelijke taak die wij uitvoeren via het regionaal programma "De Twentse Belofte". Naar aanleiding van toenemende cijfers schooluitval in 2022 en 2023 heeft het Rijk in oktober 2023 het actieplan 'Voorkomen voortijdig schoolverlaten en begeleiden naar een kansrijke toekomst' naar de Tweede kamer gestuurd. Dat wordt nog uitgewerkt in de nieuwe Wet 'Van School naar Duurzaam Werk'. Met "De Twentse Belofte" lopen wij hierop vooruit met een eigen bijsturingplan (zie hieronder).

De gemeente Hengelo heeft in 2023 met de schoolbesturen verder gewerkt aan het opstellen van het Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en het wordt een in 2025 wettelijke verplichting om een breed IHP op te stellen. In het IHP is beschreven hoe de gemeente samen met de schoolbesturen, van nu tot het jaar 2030, investeert in de huisvesting van het onderwijs. Rekening houdend met de bevolkingsontwikkelingen in (de wijken van) Hengelo. Het IHP maakt de benodigde investering en de daarvoor te hanteren kaders op de lange termijn inzichtelijk en resulteert in een uitvoeringsplan voor de komende vier jaar.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Visie op Vervoer](#) (2015)
- Integraal huisvestingsplan 2018
- Preventievisie: 'Een nieuwe focus op preventie in het Sociaal Domein' (2019)
- Actieplan Preventie Jeugd (2020)
- [Twentse Belofte](#) (2020)
- [Kwaliteitskader Hengelose Voorschool](#) (2021)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 In 2024 hebben minder kinderen en jongeren in Hengelo een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Werkelijk 2023
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15% (2020)	15%	15% (2020)
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	80%	80%	72% ³

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente

3 In 2023 is voor het eerst de nieuwe monitor voor- en vroegschoolse educatie (VVE-monitor) ingezet. Uit de nieuwe monitor komt naar voren dat wij een bereik hebben van 72% (tegen een landelijk gemiddeld bereik voor vve van 70%). Dit percentage betreft het aantal peuters uit de doelgroep dat daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt van het vve aanbod. 8% van de peuters die een vve verwijzing hebben gekregen staan nog op de 'wachlijst'. Ze zitten nog niet in de VVE omdat ouders nog een overeenkomst moeten tekenen, nog moeten doorgeven of ze VVE willen ontvangen of omdat ouders na verwijzing nog niet bereikt zijn door de aanbieder.

4.1.2 In 2024 behalen meer jongeren een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Werkelijk 2023
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) ¹	2,3%	10,4%	2,3% (2022) ²

1 Startkwalificatie: Een leerling beschikt over een startkwalificatie met een havo- of vwo-diploma of met een mbo-2 diploma. Een vmbo-diploma of een mbo-1 diploma volstaat niet als startkwalificatie. Een in Nederland gangbare leeftijdsgrens is 23 jaar bij schoolverlaten. Dat wil zeggen dat personen die bij schoolverlaten 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een startkwalificatie niet tot de voortijdig schoolverlaters worden gerekend.

2 De monitor is de afgelopen jaren veranderd. Daarop hebben wij de indicator moeten aanpassen. Het begroote percentage is op een andere manier opgebouwd, vandaar dat het veel hoger is. Het is dus niet zo dat we nu ineens veel minder voortijdig schoolverlaters hebben.

Onze stijgende cijfers van voortijdig schoolverlaters, zien wij ook terug in het aangepaste percentage van de indicator. Van 1,7% in 2020 en 1,9% in 2021 naar 2,3% in 2022. Recentere cijfers hebben wij nog niet.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 In 2024 passen de schoolgebouwen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Werkelijk 2023
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	73,0%	75,0%	76,0% ¹

1 In 2023 heeft Symbio de Kuyperschool (aan het Kuypersplein) gesloten en de leerlingen opgevangen in IKC De Hunenborg. Daardoor is de gemiddelde bezettingsgraad van de schoolgebouwen iets gestegen (naar 76%).

4.2.2 In 2024 worden schoolgebouwen in Hengelo multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Werkelijk 2023
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	35,0%	34,0%	35,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- In 2023 hebben wij met het onderwijs, kinderopvang en andere relevante betrokkenen gewerkt aan het actualiseren van de LEA (lokale educatieve agenda). In diverse interne en externe sessies en bijeenkomsten

is input opgehaald, besproken en verwerkt. Wij hebben dit verwerkt tot de LEA (die begin 2024 is vastgesteld door het college).

- De schoolzorgondersteuners zijn onderdeel gaan uitmaken van het preventieteam jeugd, samen met de praktijkondersteuners huisartsen en sociaal activeringsmakelaar. Zij bieden lichte ondersteuning op schoollocaties. Dit draagt ook bij aan het doel van preventie en normalisatie én dichterbij, zoals bedoeld is met de transformatie.
- De gemeente Hengelo heeft net als in 2022 samen met het onderwijs de financiële middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) ingezet. Zo is extra schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk ingezet in het Voortgezet onderwijs (VO). Er is aandacht geweest voor gezondheid op school en extra zorg in school. Er zijn groepstrainingen over gedrag en omgangsvormen geweest op VO-scholen en jongeren konden individuele begeleiding krijgen. Ook heeft het jongerenwerk tijdens pauzes en na schooltijd in overleg met leerlingen en school preventieve activiteiten ontwikkeld. Zo is op het C.T. Stork-college een huiskamer ingericht voor ontmoeting, spelletjes en themabijeenkomsten.
- Wij hebben in samenwerking met het onderwijs op zeven Integrale kindcentra de Rijke Schooldag ingevoerd. Dit houdt in dat er diverse extra (naschoolse) activiteiten worden geboden aan leerlingen, maar bijvoorbeeld ook gezond ontbijt op school.
- In samenwerking met de voorschool hebben we in 2023 een specifieke opvang ingericht voor Oekraïense peuters.
- De pilot jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen heeft een doorstart gemaakt. Samen met zorgaanbieders en het onderwijs heeft de gemeente Hengelo afspraken gemaakt over doorontwikkeling van de teams op de zeven scholen. Er is een werkwijze ontwikkeld waarin de lijnen kort zijn en onderwijs en zorg elkaar op expertise snel weten te vinden. Daardoor wordt gedrag vaak eerder geduid en begrepen en eerder passende ondersteuning/ hulp geboden door de leerkracht en/of de hulpverlener. Wij zien dat op de school waar een JHT het beste 'loopt', de (financiële) effecten het grootst zijn. Tenslotte zijn wij de verkenning gestart hoe het JHT zich verhoudt tot de lokale basisondersteuning. En hoe het na de pilotfase het beste geborgd kan worden conform uitgangspunten Transformatieplan (preventie, normalisatie en dichtbij, vanuit de vindplaats).
- Wij hebben de twee bestaande locaties voor Buitenschoolse opvang (BSO) + voortgezet. Daarnaast zijn wij gestart met het opstellen van een kwaliteitskader om de norm over goede zorg en opvang vast te leggen. Dit kader wordt de basis voor de doorontwikkeling van de BSO+, passend bij het transformatieplan. De financiële toelichting van het JHT en de BSO+ zit in programma 6 (paragraaf 5.2.6).

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- Naar aanleiding van stijgende cijfers van voortijdig schoolverlaters heeft de gemeente Hengelo samen met de Twentse gemeenten een bijsturingplan ontwikkeld onder de naam "Twentse Belofte". Dit is in juli 2023 vastgesteld in de stuurgroep Twentse Belofte. Om het stijgend aantal voortijdig schoolverlaters een halt toe te roepen zijn er korte en lange termijn maatregelen in gang gezet. Voor de korte termijn bijvoorbeeld het inzetten op vroegsignalering en escalatie. En voor de lange termijn het aanpakken van risicovolle leerlingstromen en het ontwikkelen van nieuwe varianten van de Beroeps begeleidende leerweg (BBL).
- Het onderwijs heeft NPO middelen ingezet op onder andere kleinere klassen en extra begeleiding van leerlingen om (corona)achterstanden weg te werken. Zie ook hierboven wat er met de extra middelen is gedaan.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- Bij het opstellen van het IHP heeft het eerste half jaar van 2023 vooral in het teken gestaan van het in beeld brengen en financieel vertalen van de huisvestingsopgave. Dat heeft bij de Zomernota 2023-2027 geleid tot het beschikbaar stellen van financiële middelen door de gemeenteraad voor de komende jaren. In het IHP zal aan de raad een mandaatvoorstel worden aangeboden om de uitvoering te laten starten. In de tweede helft van 2023 is vervolgens gewerkt aan het aanpassen van de planning van uitvoering (zgn. 'roadmap'; de wensen van de schoolbesturen) aan de financiële kaders vanuit de Zomernota. Deze aangepaste planning is ook getoetst aan stedenbouwkundige ontwikkelingen. Tenslotte is eind 2023 een nieuwe gemeentebrede leerlingenprognose opgesteld. Al deze documenten samen vormen (de input aan) het IHP. Dit wordt in het tweede kwartaal van 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.

- Samen met de gemeenten Borne en Hof van Twente en de schoolbesturen voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs heeft Hengelo een verzoek ingediend bij de Commissie Nationaal Groeifonds voor een bijdrage vanuit het Innovatieprogramma onderwijsinvesting. Met een bijdrage van dit groeifonds is het mogelijk extra cofinanciering vanuit het Rijk te ontvangen bij het (innovatief) bouwen van scholen. Een eventuele definitieve toekenning wordt in het voorjaar van 2024 verwacht en wordt vervolgens opgenomen in het IHP.
- De gemeente Hengelo heeft in 2023 de onderhandelingen met Hogeschool Saxion opgestart met als doel het voormalige schoolgebouw van Saxion (aan de M.A. de Ruyterstraat) over te nemen. Het streven is deze procedure in het voorjaar van 2024 af te ronden.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- Wij hebben bij de ontwikkeling van het IHP met alle partners ook oog voor het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen.

Wat zijn we blijven doen

- Ook in 2023 voerde de gemeente Hengelo de wettelijke taken uit rond het openbaar onderwijs, zowel bestuurlijk als financieel. Hiervoor stuurden de stichtingen hun begroting en Jaarrekening ter kennisname naar de gemeenteraad. Daarnaast is er voor het VO een tweejaarlijkse bijeenkomst georganiseerd tussen de directeur-bestuurder en raad van toezicht met de gemeenteraad.
- Wij zijn ons blijven inzetten om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden in de voorschoolse periode en het primair onderwijs. Wij hebben dit gedaan door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede plekken voor voor- en voerschoolse educatie (VVE) en te zorgen voor een goed bereik van de voerschool.
- Wij hebben leerlingen in de basisschoolleeftijd op maat (taal)ondersteuning aangeboden.
- Wij hebben de doorgaande lijn van voerschool naar voerschool gestimuleerd.
- Met het Expertisecentrum Jonge kind (EJK) hebben wij gezorgd voor de kwaliteit van de voor- en voerschool en de ondersteuning voor jongere kinderen. Wij hebben het EJK gesubsidieerd.
- Wij zijn met Almelo en Enschede blijvend in gesprek over hoe gelijke kansen vorm te geven binnen de gemeente. Waarbij goede voorbeelden uit Twente onder de aandacht worden gebracht bij het Rijk.
- De gemeente Hengelo heeft zich ook het afgelopen jaar ingezet op het bestrijden en voorkomen van schoolverzuim bij jongeren. De leerplichtambtenaren zijn in gesprek gegaan met jongeren die verzuimen en hebben geprobeerd hen terug te leiden naar school. Zij voerden preventief gesprekken ter voorkoming van verzuim. De naam RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) is per 1 mei 2023 veranderd in Doorstroompunt.
- Samen met het onderwijs, zorg en arbeid hebben wij uitvoering gegeven aan de Twentse Belofte. De gemaakte afspraken in 2022 over de intensivering van samenwerking tussen de VSO/ Pro scholen en de 14 Twentse gemeenten en het Werkplein Twente zijn ten uitvoering gebracht in de vorm van een pilot. Deze afspraken beogen dat het doorstroompunt en de scholen nauw samenwerken om jongeren voor te bereiden op het verlaten van de school. Er wordt gebruik gemaakt van een Toekomstplan. Jongeren die de overstap maken van school naar werk of dagbesteding worden nog twee jaar na het verlaten van de school intensief begeleid. De pilot vindt plaats in de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024.
- Integrale vervoersondersteuning stond voorop, zo ook binnen het leerlingenvervoer. Met daarbij de mogelijkheid om in overleg met de ouders, de leerling en de school een persoonlijk vervoersonwikkelingsplan op te stellen. Daarin wordt de weg naar zelfstandig reizen naar school en de mogelijkheden van de leerling beschreven.
- Wij hebben ons ingezet voor de ontwikkeling van volwassenen door het coördineren en organiseren van activiteiten om taal- en rekenvaardigheden te bevorderen (zie ook programma 6).
- Wij hebben, in samenspraak met het onderwijsveld, gewerkt aan een evenwichtige spreiding van optimaal benutte schoolgebouwen in de stad.
- Om bewegingsonderwijs te ondersteunen hebben wij voldoende en functionele gymnastieklokalen ten behoeve van het onderwijs beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost

4 Onderwijs	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 gewijzigd	Rekening 2023	Vershil
Baten	2	-	-	-
Lasten	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	2	-	-	-
Baten	649	907	1.073	166
Lasten	5.915	6.997	6.737	260
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.266	-6.090	-5.664	426
Baten	2.482	2.714	2.641	-73
Lasten	5.096	4.937	4.702	235
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.614	-2.223	-2.061	162
Saldo 4 Onderwijs	-7.878	-8.313	-7.725	588

Financiële toelichting

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 426.000 voordeel)

- Op de reguliere budgetten onderwijshuisvesting is een voordeel van € 298.000. Dit voordeel is deels ontstaan door een aantal incidentele meevallers, bijvoorbeeld minder schade als gevolg van storm en vandalisme, compensatie van de hogere gasprijzen in 2023 en lagere personeelskosten door de krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast was er een incidentele tegenvaller door na-ijlende exploitatiekosten van schoolgebouwen. De hogere raming van de gaskosten wordt hoofdzakelijk verklaard door een toevoeging vanuit de Zomernota door een verdeling van de stelpost gasprijs van € 315.000 op de gymlokalen. Op onderwijshuisvesting zijn er incidentele baten als gevolg van de Jetten compensatie op gas. Voor onderwijs is dit € 76.000 en voor gymlokalen € 114.000, totaal € 190.000. In de Zomernota 2024-2028 beoordelen wij deze budgetten en stellen wij deze waar nodig bij. Door een correctie in de omslagrente is de rentelast € 68.000 lager. Over alle taakvelden is deze correctie budgettair neutraal. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar programma 9.
- In de Zomernota 2023-2027 is een budget van € 250.000 opgenomen voor de voorbereidingskosten van het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Het opstellen van het IHP vraagt meer voorbereiding dan vooraf was aangenomen, de werkzaamheden lopen door in 2024. We stellen voor het niet bestede budget van € 80.000 te storten in de reserve onderwijshuisvesting vanuit de resultaatbestemming bij de Jaarrekening 2023.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 162.000 voordeel)

- We hebben in 2023 een aanvullende subsidie ontvangen vanuit de centrumgemeente Enschede (zowel incidentele als structurele middelen) voor de uitvoering van het doorstroompunt (voorheen Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten). Dit leidt tot een voordeel van € 136.000.
- Het onderwijsachterstandenbeleid bestaat uit twee primaire stromingen: rijksmiddelen (spuks) en eigen gemeentelijke middelen. In de Zomernota 2023-2027 heeft een herijking van deze budgetten plaatsgevonden. Ten opzichte van de begroting 2023 hebben wij minder uitgegeven. De niet uitgegeven rijksmiddelen in 2023 mogen wij meenemen naar 2024 en verder. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.